

Relevante teksten uit het rapport “ Toekomstig watergebruik Kraaijenbergse Plassen” dd 29 jan. 2022.

- De omvang van het rapport was te groot om het in z'n geheel op korte termijn te publiceren. -

Inventarisatie van vragen, knelpunten en issues

Ter voorbereiding op dit advies hebben wij een groot aantal gesprekken gehad binnen de gemeentelijke organisatie en met gebruikers van het gebied. Daarbij is een aantal issues naar voren gekomen die vragen om een antwoord binnen dit advies. Onderstaand geclusterd per onderwerp een aantal issues. .

Herlocatie functies

- Bij realisatie van Dommelsvoort/Topparken wordt de locatie van zeilschool en groepsaccommodatie Ceulemans besproken. Hierover zijn gesprekken gaande tussen Topparken en de eigenaar en exploitant. Waarbij het de insteek is de functies te behouden.
- Bij realisatie van Dommelsvoort/Topparken zal de informele surfspot ten zuiden van de brug op de 7e plas verdwijnen of ingepast worden.
- Specifieke vormen van recreatie zoals sportduiken en kitesurfen vragen om ruimte voor sportbeoefening.
- Er wordt gekeken naar een tweede trailerhelling binnen het gebied om dorp Linden te ontlasten.

Openbare aanlegsteigers en stranden

- Het gebied kent ca. 25 openbare ligplaatsen op de 2e en 3e plas (overnachting mogelijk, betaald). Uitbreiding van openbare ligplaatsen is nodig bij uitbreiding van havens in het gebied. Bovendien vraagt beheer en handhaving om verbetering (capaciteit, regelgeving, toezicht).
- Enkele stranden zijn in beheer van bedrijven of lokale verenigingen. Met een toenemende druk ‘van buiten’ neemt oneigenlijk gebruik en de behoefte aan ondersteuning en aanvullende middelen toe.
- De trailerhelling voor bezoekers van buitenaf wordt beheerd door ‘t Loo en is betaald. Een tweede (beheerde) locatie is mogelijk elders inpasbaar.

Snelvaren, waterscooters, bevaarbaarheid

- Er is soms overlast van snelvarende boten en sporadisch sprake van gebruik van (verboden) waterscooters. Zijn aanpassingen wenselijk en mogelijk?
- De brug tussen de 7e en de 8e plas (doorvaarthoogte circa 4,20) wordt momenteel niet bediend. Is dit straks nodig en hoe wordt dat dan geregeld?

Particuliere ligplaatsen en ligplaatsen bij vakantieparken

- Vanuit de Nielt zijn er drie initiatieven om te komen tot (collectieve) ligplaatsen bij de woningen. Dit vraagt om een advies richting college omdat deze initiatieven afwijken van het huidige beleid.
- Bij de woningen is niet heel strak bepaald wat er mag en niet mag in gebruik van aanlegplaatsen. Nadere regels zijn gevraagd.
- Bij de ontwikkeling van vakantieparken is onvoldoende helder wat er mag en niet mag binnen en buiten het eigen bedrijfskavel. Nadere uitwerking zijn gevraagd.

Drukke op het water

- Er is ambitie om de beroepsvaart in de haven te laten groeien. Dat leidt tot mogelijk extra conflicten bij een groeiend aantal pleziervaartuigen en vaarbewegingen. Is een tweede gebiedstoegang van meerwaarde?
- De (schaal van) initiatieven voor vakantieparken en havens rond de plassen geven soms zorgen over de capaciteit en drukke op het water. Analyse van de toekomstige situatie is gevraagd.
- Een toenemend aantal bootjes zorgt mogelijk voor een drukke doorvaart bij de Heeswijkse Kampen langs particuliere tuinen. Mogelijk is aanvullende regelgeving nodig.

Gebruik van jachthavens

- Er is in enkele gevallen sprake van bewoning van schepen in jachthavens en historische havens. Om het karakter van havens recreatief te houden zijn afspraken met bestaande en nieuwe jachthavens nodig.
- Er is een trend gaande waarbij in jachthavens Houseboats worden afgemeerd (al dan niet varend) die worden verhuurd als vakantieverblijf. De gemeente moet gekoppeld aan haar beleid rond verblijfsrecreatie deze vorm van gebruik gaan reguleren, maximeren of verbieden om wildgroei te voorkomen.

Initiatieven en toetsingskader

- De aantrekkelijkheid van de plassen nodigt uit tot initiatieven van bedrijven en verenigingen. De gemeente heeft onvoldoende toetsingskader om initiatieven te wegen.
- Er zijn initiatieven voor een pontje, voor aanlegplaatsen, strandstielen en voorzieningen. Een totaalbeeld ontbreekt.
- Er is geen algemeen 'huurbeleid' voor initiatieven die gemeentegrond of water willen gebruiken.

Handhaving van regels

- Er is een toenemende zorg over zwerfvuil en bescherming van natuurwaarden. Handhaving en capaciteit schiet soms tekort.
- Er wordt soms hard gevaren en aangelegd waar dat niet mag. Handhaving schiet soms tekort.
- Bij het natuuristenstrand is soms sprake van ongewenst gedrag. Handhaving is lastig.
- Bij de betaalde openbare ligplaatsen wordt soms geweigerd te betalen. Handhaving moet mogelijk zijn.

5.3 Beschermen en waarden

Bescherming van oevers

Afkalving van oevers is soms een knelpunt voor natuur en recreatie. Natuurwaarden gaan verloren, maar de afkalvende oever beperkt ook de diepgang en bevaarbaarheid. Afkalving van oevers door gebruik als strand, door ongewenst aanleggen van boten en door verstoren en betreden van rietkragen is ongewenst. Plaatselijk vraagt dit om extra bescherming. Voor kano's kunnen er meer mogelijkheden gemaakt worden. Door vooroevers aan te brengen op precies het waterniveau van de gestuwde rivier is het mogelijk de oever zelf te beschermen. Bovendien kan hiermee een relatief luw gebied worden gemaakt waarmee meer kwetsbare flora en fauna de ruimte krijgt voor ontwikkeling.

Aanlegplaatsen 3 x 24 uur

In de Kraaijenbergse Plassen zijn op 4 locaties aanlegplekken voor overdag en voor maximaal drie overnachtingen. Deze worden beheerd vanuit jachthaven Het Loo met behulp van de Blue Water App. Het beschikbaar hebben van dergelijke plaatsen werkt zonerend en voorkomt aanleggen elders, op locaties of in oevers waar dat niet gewenst is.

De capaciteit van de aanlegplaatsen zal bij groei van het aantal ligplaatsen mee moeten groeien met het gebied. Zo wordt nieuwe watergebruikers met een eigen ligplaats in het gebied opnieuw de mogelijkheid geboden voor korte of langere tijd aan te leggen.

Aanlegplaatsen zonder oeververbinding

Aanlegplaatsen of rustplaatsen in de natuur kunnen aangelegd worden zonder oeververbinding, waardoor betreding van de oever niet aan de orde is. Er is voor watersporters een vaarbestemming en rustplaats om te genieten van de omgeving, waarmee ongewenst gedrag elders voorkomen wordt.

Ankerboeien

Realisatie van ankerboeien of ‘moorings’ biedt watersporters een plek om even te rusten, te picknicken en te genieten van de natuur zonder negatieve gevolgen voor oevers en vegetatie.

5.4 Beschermen en waarden

Handhaven is essentieel

In dit beleid brengen we ideeën samen voor maatregelen die elders werden genomen of worden voorbereid en die van meerwaarde kunnen zijn voor het bevorderen van het meest gewenste gedrag op de Kraaijenbergse Plassen. Wat we zien is dat handhaving in steeds meer watersportgebieden een belangrijke ondersteunende maatregel is die in meer gebieden leidt tot zorgen. Steeds weer wordt gevraagd om méér inzet van handhaving, meer zichtbaarheid en meer boetes. Steeds is daarbij ook het besef noodzakelijk dat de pakkans klein blijft, de bewijslast lastig is en het onmogelijk is om altijd overal te zijn en te kunnen bekeuren.

Duidelijk is dat zonder handhaving een beleid in ieder geval niet werkt.

Duidelijk is ook dat dit niet alles op kan lossen en dat meer instrumenten ingezet kunnen worden om het gedrag te bevorderen.

Handhaven kan nooit het enige zijn maar mag ook nooit ontbreken.

Niveaus van ‘bevordering en handhaving’

We onderscheiden in dit beleid vijf niveaus van bevordering en handhaving.

- Regelgeving moet optimaal op elkaar afgestemd zijn (zie boven). De bebording in het gebied geeft informatie over geldende regels.
- Informatie en voorlichting moet begrip kweken voor de gestelde regels en bijdragen aan de handhaving daarvan.
- De gezamenlijke overheden en organisaties vormen samen de ogen en oren van het gebied om te zien waar regels overtreden worden. Ook gebruikers kunnen hierbij een rol spelen.
- Handhaven door rechtshandhavers is de laatste, maar wel heel belangrijke, laag in de bevordering van gewenst gedrag.

Handhaving, capaciteit en organisatie

Handhaving is in alle waterrijke regio's in Nederland een zorgpunt. Daarbij gaat het om de capaciteit van de handhaving in combinatie met het soms bijzonder asociaal gedrag van enkelen. Handhaving is in Nederland soms erg versnipperd. Er zijn mensen met opsporingsbevoegdheid die ook proces verbaal kunnen maken, maar deze zijn dan maar bevoegd voor een klein gedeelte van de te handhaven regels.

Op de Kraaijenbergse Plassen wordt voorgesteld de onderlinge bevoegdheid uit te breiden zodat meerdere organisaties en hun boa's ingezet kunnen worden op meerdere dossiers. Om bevoegdheden optimaal beschikbaar te hebben is opname in de APV noodzakelijk (actie gemeenten).

Ogen en oren, vergroten betrokkenheid

Handhavers kunnen nooit overal tegelijk zijn. Het melden van incidenten is vaak een tijdrovende klus en een officiële 'klacht' vraagt ook om feedback en directe actie, die niet altijd direct mogelijk is. Introductie van een app (of gebruik van een bestaande app) om misstanden te melden, met foto en locatie, geeft handhavers in het gebied veel extra 'ogen en oren' om gericht te kunnen optreden en geeft ook een hulpmiddel om lokaal vaker voorkomende misstanden te kunnen vastleggen en waar nodig het beleid aan te passen. Goed voorbeeld is de BuitenBeter app. Alle gemeenten in het gebied werken al met Publiek Melden.

Ondersteunende instrumenten handhaving

- Ontwikkel een meldingen app waarin foto's van overtredingen gekoppeld worden aan het moment en de locatie om het aantal 'ogen en oren' op het water toe te laten nemen, waardoor ongewenst gedrag ontmoedigd wordt en de pakkans vergroot.
- Zorg voor een adequaat systeem waarin toezichhoudende diensten samen kunnen werken (bijvoorbeeld Toezichtloket.nl).
- Koppel ook andere vormen van beheer en toezicht aan dit systeem, zoals zwerfafval, achterstallig onderhoud, kapotte voorzieningen etc.

7.1 Havens en voorzieningen

Hoofdontsluiting gebied, extra doorsteek naar de Maas Omdat een groot deel van de (extra) bootjes op de plas blijven is de extra capaciteit geen aanleiding voor een extra doorsteek vanaf de Maas. Echter bij een verdere groei van het recreatieverkeer van en naar de Maas én van de beroepsvaart is een nadere afweging gewenst.

Voor havenontwikkeling gelden de volgende adviezen:

- Voor havencapaciteit binnen de vakantieparken is het gewenst deze ook binnen het contour van de ontwikkeling te houden. Een structuur met 'vingers van land en water' maakt veel oeverlengte en biedt voor iedere woning een eigen ligplaats. De woningen aan de buitenrand van de parken zouden met hun ligplaats eveneens binnen de plancontour moeten blijven om vaarwater zo goed mogelijk te behouden.
- De ontwikkeling van de jachthaven bij Dommelsvoort/Topparken gebeurt conform bestemmingsplan en eerste inrichtingsschets op een plaats waar nu land is. Dit uitgangspunt is goed.

- Voor het concept van deze haven, maar ook voor de ligplaatsen bij woningen aan de oostzijde van de Steegstraat / Dommelsvoort en eventuele ontwikkeling van een hotel met havencapaciteit is een nadere analyse van de vraag en haar consequenties noodzakelijk. De brug vormt nu een knelpunt voor zeilboten door een beschikbare doorvaarthoogte (in gesloten toestand) van ca. 4,20 meter. Bediening van deze brug is mogelijk en ligt in afspraken vast met de ontwikkelaar van Dommelsvoort. Bij een definitief havenconcept is het mogelijk de doorvaarthoogte, kosten en beschikbare ligplaatsen opnieuw tegen het licht te houden.
- Vanuit De Nielt is er belangstelling voor ontwikkeling van ligplaatsen bij de woningen, eventueel geclusterd en in verenigingsverband. De capaciteit van het gebied laat dit toe en boten bij woningen worden doorgaans niet heel intensief gebruikt en op andere uren, waardoor er geen aanvullend capaciteitsprobleem ontstaat. Indien de fysieke ruimte het toestaat (met regels over maximale bootgrootte) kunnen de drie initiatieven geaccommodeerd worden ter verbreding van de woonmilieus binnen de gemeente Cuijk.

Capaciteit stranden en waterkant

Met de komst van grootschalige vakantieparken en de verdere ontwikkeling van het gebied zal ook de druk op dagrecreatieve voorzieningen verder toenemen. Dat betekent dat de capaciteit van stranden en plekken aan het water mee moet groeien met de recreatieve ontwikkeling of met het aantal eenheden verblijfsrecreatie.

Voor de stranden geldt dat waar deze verdwijnen (formeel en informeel) deze ook zoveel mogelijk elders terug zouden moeten komen. Daarnaast is het gewenst extra stranden en strandjes aan te leggen als (mede door de parken) de bekendheid van het gebied groeit en daarmee de aantrekkingskracht. Door de trends zal het gebruik van water en stranden sowieso groeien. Inspelen op de mogelijkheden om stranden in te richten (waar mogelijk samen met initiatieven van ondernemers of verenigingen) is gewenst.

Alternatieve locatie Ceulemans

De zeilschool en groepsaccommodatie van Ceulemans is een aantrekkelijke en passende voorziening voor een gebied als de Kraaijenbergse Plassen. Zij heeft in potentie ook een ondersteunende rol in de toeristische positionering en kan combinaties en arrangementen vormen met Dommelsvoort/Topparken en andere parken. Bekeken wordt hoe de activiteit in te passen is. Gesprekken hierover zijn gaande. De functie zeilschool en verhuur verrijkt het gebied en zorgt voor levendigheid.

Alternatieve locatie windsurfspot

De (informele) windsurfspot ten zuiden van de brug verdwijnt. Deze functie inpasbaar maken in het vakantiepark heeft de voorkeur gelet op mogelijke synergie. De surfers geven zelf aan de locatie aan dezelfde oever aan de noordzijde van de brug het meest aantrekkelijk te vinden. Deze locatie is goed inpasbaar te maken mits parkeren goed geregeld wordt. Extra verkeersdruk en parkeerdruk van windsurfers in Linden is niet gewenst.

Topparken bekijkt dit samen met gemeente en de surfers. Tot slot, de huidige surfspot in Linden is vooral bedoeld voor beginnende/lerende surfers en dat de spontaan ontstane surfsport voorziet in de behoefte voor de meer ervaren (zelfstandige) surfers.

Openbare aanlegplaatsen en vaarbestemmingen

Op dit moment is er één vaarbestemming (kern Cuijk), zijn er ca. 25 openbare aanlegplaatsen (3e Plas) en ontvangen de jachthaven en de watersportvereniging passanten voor de nacht. Met een verdere groei van waterrecreatie van het gebied dient deze capaciteit verder uitgebreid te worden:

- De voorzieningen voor 3 x 24 uur overnachten (openbare aanlegplaatsen) worden vanuit jachthaven 't Loo beheerd met hulp van de Blue Water App. Dat werkt doorgaans goed, mits er voldoende back-up is als mensen niet willen betalen. Het vraagt ook om gewenning. Het aanwijzen van enkele gebieden waar in de toekomst extra capaciteit gemaakt kan worden voor deze passanten is gewenst. Streven moet zijn dat de capaciteitsgroei de groei van het aantal ligplaatsen in het gebied volgt.
- Als zoekgebieden voor deze ontwikkeling zouden ook locaties in de buurt van de nieuwe jachthaven Dommelsvoort/Topparken of elders op de 8e plas aantrekkelijk kunnen zijn. Daardoor wordt spreiding van waterrecreatie in het gebied verder bevorderd. Ook een combinatie met surfstrand of Ceulemans op een andere locatie is aantrekkelijk.
- Met de komst van meer dan 500 vakantiewoningen met eigen ligplaats en een extra jachthaven zal het aantal kleine bootjes voor korte vaartochten snel groeien. Dat vraagt om vaarbestemmingen. Het toevoegen van steigers op de plas voor kort verblijf en bezoek, beheerd door een horecabedrijf of haven, stoffeert feitelijk de plas en maakt deze completer. Locaties in beeld zijn:
 - Bungelaar
 - Beachclub 't Loo
 - Horeca Dommelsvoort/Topparken
 - Horeca of strand Europarcs
 - Alternatieve locatie Ceulemans en windsurfclub
 - Ronde westzijde Linden
 - Beachclub Evive
 - Aanvullende capaciteit kern Cuijk
 - Veersteigers voor veerverbinding

Gezamenlijk positioneren met de juiste waterrecreatie

De positionering van een gebied is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van partners.

Daarbij kunnen foto's, heldere kaarten met uitleg, communicatie van regels op het water en dergelijke zorgen voor een aantrekkelijk gebied naar de toekomst. Door deze middelen als bouwstenen voor communicatie vanuit een centrale organisatie beschikbaar te maken wordt een eenduidig beeld uitgedragen waarbij terughoudendheid gevraagd is met communicatie rond speedboten, waterscooters en dergelijke.

Daarnaast kan het gebied als totaalbestemming worden gepresenteerd om zo vanuit het gebied zo min mogelijk interactie te krijgen met de Maas en met andere plassen langs de Maas. Daarmee wordt de beroepsvaarthaven en de beroepsvaart op de rivier ontzien voor relatief onervaren waterrecreanten. Voor recreatiotoervaart op vaarvakantie geldt dat zij het gebied wél van elders bezoeken, maar het bezoek zou dan ook gericht moeten zijn op meerdaags verblijf in het gebied, als een vakantiebestemming op zich. Het aantal 'passages' van recreatievaart bij de beroepsvaarthaven wordt daarmee beperkt en er komen relatief weinig minder ervaren schippers in dit gebied.

Scheiden en zichtbaar maken

Voor zwemmen blijft een afgesloten deelgebied op verschillende plaatsen gewenst. Hier zorgen voor een heldere ballenlijn en hier voorkomen dat bootjes het water in worden gelaten is essentieel voor veiligheid. De duiksport kent drie spots in de plassen. Mogelijk is ook daar fysieke afsluiting gewenst. In alle andere gevallen is een heel goed zichtbare en herkenbare duikboei essentieel zodat dit ook voor minder ervaren watersporters helder is.

Beheren en handhaven

Onder gebiedsbeheer is al een voorstel gedaan voor beheer van het gebied.

Door verhuur van bedrijfslocaties te koppelen aan overdracht van verantwoordelijkheden voor beheer en toezicht wordt het netwerk van beheerders uitgebreid. Door dit te ondersteunen vanuit handhaving wordt een bredere aanpak van waarnemen, aanspreken, corrigeren, melden en verbaliseren in werking gezet voor een ordentelijk gebruik van het gebied.